

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 1 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 12	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

1. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = Κ.Ν.Ε.Λ. Β΄
2. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Γ΄ Γενικού Λυκείου, Γ΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = Κ.Ν.Ε.Λ. Γ΄
3. *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας*, Τόμος Β΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2015. = Κ.Κ.Λ. Β΄
4. *Λεξικό λογοτεχνικών όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = Λ.Λ.Ο.
Δημιουργική Γραφή, Οδηγίες Πλεύσεως, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2012

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΛΥΚΕΙΟ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Λογοτεχνίας στο Εσπερινό Λύκειο είναι η εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τη λογοτεχνία ως **αισθητικό** και **κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο**, με στόχο την καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού, τη διεύρυνση της μορφωτικής τους συγκρότησης και την ανάπτυξη της **κριτικής** και **αισθητικής** τους αντίληψης.

Η **Σύνοψη Στοιχείων Λογοτεχνικού Γραμματισμού** λειτουργεί ως **υποστηρικτικό εργαλείο** για τη **διδασκαλία** και την **αξιολόγηση** του μαθήματος. Περιλαμβάνει τα βασικά στοιχεία λογοτεχνικού γραμματισμού που αναμένεται να κατακτήσουν οι μαθητές/μαθήτριες κατά τη φοίτησή τους στο Εσπερινό Λύκειο και αποτελεί κοινό πλαίσιο αναφοράς για εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες. Για αναλυτικότερη ενημέρωση, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανατρέχουν στο θεωρητικό υλικό για τον Λογοτεχνικό Γραμματισμό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας βασίζεται στις αρχές της **διαφοροποιημένης διδασκαλίας**, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εκπαιδευτικές εμπειρίες, τις μαθησιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαίτερες συνθήκες φοίτησης των μαθητών/μαθητριών. Ο/Η εκπαιδευτικός οργανώνει τη διδασκαλία με ευελιξία, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο, τις δραστηριότητες και την αξιολόγηση στις δυνατότητες, στον βαθμό ετοιμότητας και στις ανάγκες της κάθε τάξης. Παράλληλα, η διδασκαλία στο Εσπερινό Λύκειο αξιοποιεί τις επαγγελματικές, κοινωνικές και βιωματικές εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών, ώστε η προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων να συνδέεται ουσιαστικά με την προσωπική τους πραγματικότητα και να ενισχύει τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Βασικές αρχές της διδασκαλίας των λογοτεχνικών κειμένων αποτελούν η έμφαση στο **περιεχόμενο** και στα **διαχρονικά μηνύματά** τους, η σύνδεσή τους με το **ιστορικό**, **κοινωνικό** και **πολιτισμικό** τους πλαίσιο, η **επικαιροποίησή** τους, καθώς και η **διακειμενική**, η **διαθεματική** και η **διακαλλιτεχνική** προσέγγισή τους.

Οι τρεις άξονες του Προγράμματος Σπουδών

Το Πρόγραμμα Σπουδών οργανώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες:

Γνωστικό Περιεχόμενο: Εστιάζει στην καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού, στην ανάπτυξη της γλωσσικής και αισθητικής αγωγής, στην απόκτηση βασικών γνώσεων για τη λογοτεχνία και στην κατανόηση των κειμένων σε σχέση με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό τους πλαίσιο. Παράλληλα, επιδιώκει την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας και την ορθή αξιοποίηση της βασικής λογοτεχνικής ορολογίας.

Αξιακό Περιεχόμενο: Αποσκοπεί στην καλλιέργεια ανθρωπιστικών και δημοκρατικών αξιών, στον σεβασμό της πολιτισμικής κληρονομιάς, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διαφορετικότητας, καθώς και στην ανάπτυξη αισθητικού κριτηρίου και υπεύθυνης κοινωνικής στάσης.

Κομβικές Δεξιότητες του 21ου αιώνα: Επιδιώκει την ανάπτυξη της αναλυτικής, συνθετικής και κριτικής σκέψης, την κατανόηση διαφορετικών οπτικών, την παραγωγή τεκμηριωμένου προφορικού και γραπτού λόγου και τη δημιουργική αξιοποίηση της λογοτεχνίας για την ερμηνεία της πραγματικότητας.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
Τα γένη της Λογοτεχνίας	Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο
A. Δημοτική Ποίηση	
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση
Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης	Κανόνες της ισομετρίας Δεκαπεντασύλλαβος στίχος Επαναλήψεις Σχήμα των τριών Σχήμα του αδυνάτου Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων) Λιτός και ζωντανός λόγος
B. Παραδοσιακή Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Γ. Μοντέρνα Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη,

	χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <u>ποιητικού υποκειμένου</u> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων
Δ. Πεζογραφία	
Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): <u>Ομοδιηγητικός:</u> συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (<u>αυτοδιηγητικός</u>) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερεύων χαρακτήρας. <u>Ετεροδιηγητικός:</u> δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). Πρόσωπο αφήγησης: Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία:</u> συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <u>αναδρομή</u> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που προηγήθηκαν της κύριας δράσης), <u>πρόληψη/προοικονομία</u> (προαναγγελία γεγονότων που θα συμβούν αργότερα), <u>επιτάχυνση</u> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του

	απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Παραμύθια Βασικοί τύποι και χαρακτηριστικά του παραδοσιακού παραμυθιού Σχέση παραδοσιακών και σύγχρονων παραμυθιών	Μοτίβα και εκφραστικοί τρόποι, ομοιότητες και διαφορές ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή ανάμεσα στα παραδοσιακά και στα σύγχρονα «ανατρεπτικά» παραμύθια επώνυμων συγγραφέων
Χιούμορ Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	<u>Τρόποι έκφρασης του χιούμορ:</u> λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία:</u> δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	Μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία: Πεζογραφία	
	Κείμενο 5: Στρ. Τσίρκας, Αριάγνη, (ΚΝΕΛ Γ', 163-171)	4
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τον αφηγητή ως τη «φωνή» που αφηγείται την ιστορία, να διακρίνουν τον τύπο του (ομοδιηγητικός ή ετεροδιηγητικός) και το πρόσωπο της αφήγησης	1. α. Αναγνώριση του αφηγητή ως ετεροδιηγητικού και της τριτοπρόσωπης αφήγησης στο απόσπασμα. β. Ερμηνεία της λειτουργίας της τριτοπρόσωπης αφήγησης στην αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων, των χαρακτήρων και των κοινωνικών συγκρούσεων.	

(πρωτοπρόσωπη ή τριτοπρόσωπη), κατανοώντας τη λειτουργία τους στο κείμενο. 2. Να αναγνωρίζουν το περιεχόμενο της αφήγησης που καθορίζει και τον τύπο της. 3. Να αναγνωρίζουν τους τρόπους απόδοσης του λόγου των προσώπων και να κατανοούν τη λειτουργία τους στο αφηγηματικό κείμενο. 4. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο. 5. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά. 6. Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους, με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων. 7. Να αναπτύσσουν την ικανότητα να ενεργούν ως υπεύθυνοι πολίτες.	2. α. Διάκριση ότι το αντικείμενο της αφήγησης είναι κυρίως η παρουσίαση γεγονότων που αφορούν τη σύγκρουση ανάμεσα στην αγάπη και το χρήμα. β. Αναγνώριση της παράλληλης παρουσίασης των σκέψεων και των συναισθημάτων των ηρώων, όπως εκφράζονται μέσα από τις αντιδράσεις και τους διαλόγους τους. 3. α. Αναγνώριση του αφηγητή και των προσώπων που μιλούν στο απόσπασμα. β. Διάκριση των τρόπων απόδοσης του λόγου των προσώπων, με έμφαση στον ευθύ λόγο, ο οποίος αναδεικνύει τις συγκρούσεις, τις αξίες και τα συναισθήματά τους. 4. α. Αναγνώριση της αφήγησης, του διαλόγου και της περιγραφής ως βασικών αφηγηματικών τρόπων του αποσπάσματος. β. Ερμηνεία της συμβολής των αφηγηματικών τρόπων στην εξέλιξη της πλοκής, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία δραματικής έντασης. 5. α. Ένταξη του αποσπάσματος στο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής του. β. Συσχέτιση των κοινωνικών αντιλήψεων για την προίκα, το χρήμα και τη θέση της γυναίκας με τις επιλογές και τη συμπεριφορά των ηρώων. 6. α. Ερμηνεία της σχέσης του Αντρέα και της Ρήνης μέσα από τις συγκρούσεις ανάμεσα στον έρωτα, την αξιοπρέπεια και το οικονομικό συμφέρον. β. Αναγνώριση των κοινωνικών αξιών και των αντιλήψεων που επηρεάζουν τις ανθρώπινες σχέσεις στο έργο, όπως η προίκα, η τιμή και η προσωπική αξιοπρέπεια. 7. α. Προσδιορισμός των αξιών που προβάλλονται μέσα από το έργο, όπως η αξιοπρέπεια, η ισότητα και η ελευθερία της προσωπικής επιλογής. β. Ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες και στις οικονομικές ή κοινωνικές συμβάσεις που περιορίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις.	
---	--	--

	<u>Εισηγήσεις – Δραστηριότητες:</u> 1. Να διερευνήσουν, αξιοποιώντας αξιόπιστες πηγές, το ιστορικό πλαίσιο της δράσης του έργου (Αίγυπτος κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ελληνικές παροικίες, εργατικό κίνημα) και να συσχετίσουν τα ιστορικά γεγονότα με τις στάσεις και τις επιλογές των ηρώων. 2. Να συζητήσουν τις αντιλήψεις που εκφράζονται στο κείμενο απέναντι στον «άλλον» (εθνική καταγωγή, φυλή, κοινωνική θέση) και να εντοπίσουν παραδείγματα προκατάληψης, στερεοτύπων αλλά και ανθρωπιάς. 3. Να συζητήσουν, με αφορμή την αφήγηση της Αριάγνης, το βίωμα του ξεριζωμού, της προσφυγιάς και της απώλειας της πατρίδας και να το συνδέσουν με σύγχρονες μορφές αναγκαστικής μετανάστευσης. 4. Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας με την Ιστορία και τη Νέα Ελληνική Γλώσσα, να επιχειρηματολογήσουν για τη σημασία της αλληλεγγύης, της ισότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες. 5. Προτείνεται συνανάγνωση με άλλο λογοτεχνικό κείμενο που πραγματεύεται τον ξεριζωμό, την προσφυγιά ή τη μετανάστευση, ώστε να συγκριθούν τα θέματα, οι αξίες και οι αφηγηματικές επιλογές των συγγραφέων.	
	Κείμενο 6: Ν. Νικολαΐδης, «Σα σκυλί» (ΚΚΛ Β΄, σελ. 204-208)	2
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.	1. α. Αναγνώριση του κειμένου ως διηγήματος και εντοπισμός των βασικών χαρακτηριστικών του (ενιαία υπόθεση, περιορισμένος αριθμός προσώπων, σύντομη έκταση). β. Συσχέτιση του διηγήματος με την κοινωνική πεζογραφία, καθώς αναδεικνύονται η φτώχεια, η κοινωνική περιθωριοποίηση, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η στάση της κοινωνίας απέναντι στον κοινωνικά αδύναμο άνθρωπο.	
2. Να αναγνωρίζουν τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	2. α. Αναγνώριση των βασικών στοιχείων της αφήγησης (αφηγητής, πρόσωπα, χώρος, χρόνος,	

(αφηγητή, πρόσωπα, χώρο, χρόνο, επεισόδια και πλοκή) και να κατανοούν τον τρόπο οργάνωσης της ιστορίας.	επεισόδια και πλοκή) και της συμβολής τους στη διαμόρφωση του αφηγηματικού κόσμου β. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα δομικά στοιχεία συμβάλλουν στην ανάδειξη του βασικού θέματος του διηγήματος.	
3. Να διακρίνουν τον αφηγητή από τον συγγραφέα, να αναγνωρίζουν τον τύπο του αφηγητή και το ρηματικό πρόσωπο της αφήγησης και να κατανοούν τον ρόλο τους στην παρουσίαση των γεγονότων και των προσώπων.	3. α. Αναγνώριση του τύπου του αφηγητή και διάκρισή του από τον συγγραφέα. β. Διάκριση του αφηγητή ως ομοδιηγητικού ή ετεροδιηγητικού και αναγνώριση του ρηματικού προσώπου της αφήγησης. γ. Ερμηνεία της λειτουργίας της επιλογής του αφηγητή στην παρουσίαση των γεγονότων και στη διαμόρφωση της εικόνας που σχηματίζει ο αναγνώστης για τον πρωταγωνιστή.	
4. Να αναγνωρίζουν το περιεχόμενο της αφήγησης που καθορίζει και τον τύπο της.	4. α. Διάκριση του αντικειμένου της αφήγησης των γεγονότων ή αφήγησης σκέψεων και συναισθημάτων των προσώπων. β. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η εναλλαγή γεγονότων και συναισθημάτων αναδεικνύει την ψυχική κατάσταση του πρωταγωνιστή και ενισχύει τη συγκινησιακή δύναμη του κειμένου.	
5. Να διακρίνουν τη φωνή του αφηγητή από τη φωνή των προσώπων και να αναγνωρίζουν τους βασικούς τρόπους απόδοσης του λόγου τους.	5. α. Αναγνώριση των προσώπων που μιλούν στο κείμενο και διάκριση της φωνής του αφηγητή από τη φωνή των ηρώων. β. Εντοπισμός του ευθύ και του πλάγιου λόγου και ερμηνεία της συμβολής τους στη ζωντανή παρουσίαση των χαρακτήρων και των μεταξύ τους σχέσεων.	
6. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.	6. α. Εντοπισμός αφήγησης, διαλόγου, περιγραφής και σχολίου στο κείμενο. β. Ερμηνεία της λειτουργίας των αφηγηματικών τρόπων στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων, στη δημιουργία της ατμόσφαιρας και στην εξέλιξη της πλοκής.	
7. Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων.	7. α. Ερμηνεία των σχέσεων του πρωταγωνιστή με τα υπόλοιπα πρόσωπα και αναγνώριση στάσεων όπως η περιφρόνηση, η κοινωνική αδιαφορία, η εκμετάλλευση ή η συμπόνια. β. Συσχέτιση της μεταχείρισης του πρωταγωνιστή με ζητήματα ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, κοινωνικού αποκλεισμού και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά αναδεικνύονται μέσα από το διήγημα.	

	Μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία: Ποίηση Κείμενο 7: Μίλτος Σαχτούρης, «Αποκριά», (ΚΝΕΛ Γ΄, σελ. 22-23)	3
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να κατανοούν, μέσα στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, τη λογοτεχνική παραγωγή/ τα λογοτεχνικά ρεύματα του 20 ^{ου} αιώνα (πεζογραφία, ρεαλισμός, ηθογραφία, συμβολισμός, «παρακμιακό» στοιχείο στην ποίηση, μοντερνισμός, μεταπολεμική λογοτεχνία)	1. α. Αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της μεταπολεμικής ποίησης, όπως αποτυπώνονται στο ποίημα (ελεύθερος στίχος, συμβολισμός, υπερρεαλιστικές εικόνες, σκοτεινή ατμόσφαιρα, αναφορές στις εμπειρίες του πολέμου). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι εμπειρίες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου μετασχηματίζονται σε ποιητικές εικόνες και διαμορφώνουν το περιεχόμενο, το ύφος και την ατμόσφαιρα του ποιήματος. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο το ποίημα εκφράζει τον φόβο, τη βία, την απώλεια και την ανθρώπινη αγωνία της μεταπολεμικής εποχής.	
2. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης, του ποιητικού λεξιλογίου και της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων.	2. α. Αναγνώριση της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων, των μεταφορών και του συγκινησιακά φορτισμένου ποιητικού λεξιλογίου β. Σχολιασμός της λειτουργίας των συμβολικών εικόνων («πεθαμένα παιδιά», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «αποκριάτικο φεγγάρι», «μαχαιρωμένο φεγγάρι») στην έκφραση της βίας, του θανάτου, του ανθρώπινου τραύματος και της απώλειας. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ποιητική γλώσσα αναδεικνύει τη φρίκη του πολέμου, την ανατροπή της ανθρώπινης ζωής και την ανάγκη για ειρήνη.	
3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.	3. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων του ποιήματος (μεταφορά, προσωποποίηση, αντίθεση, επανάληψη, συμβολισμός, εικόνες) β. Κατανόηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: ■ μεταφορά: αποδίδει με ζωντανό και έντονο τρόπο τη βία και το ψυχικό τραύμα του πολέμου («γυάλινος χαρτοπόλεμος», «μάτωνα τις καρδιές»).	

4. Να εντοπίζουν κώδικες αμφισημίας και άλλες μορφές ανατροπής του συμβατικού νοήματος στα λογοτεχνικά κείμενα και να ερμηνεύουν τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του νοήματος.	▪ προσωποποίηση: αποδίδει ανθρώπινες συναισθήματα σε στοιχεία της φύσης («φεγγάρι γεμάτο μίσος»), ενισχύοντας την εφιαλτική ατμόσφαιρα και την αίσθηση ότι ακόμη και η φύση έχει διαποτιστεί από τη βία. ▪ αντίθεση: αναδεικνύει τη σύγκρουση ανάμεσα στη χαρά της Αποκριάς και στη φρίκη του πολέμου (Αποκριά - πεθαμένα παιδιά, χαρτοπόλεμος - αίμα) ▪ επανάληψη: δίνει έμφαση και ενισχύει την αίσθηση ότι η τραυματική εμπειρία του πολέμου κυριαρχεί σε ολόκληρο το ποίημα («Μακριά σ' έν' άλλο κόσμο γίνηκε αυτή η αποκριά») ▪ συμβολισμός: προσδίδει βαθύτερο νόημα στις ποιητικές εικόνες (η Αποκριά συμβολίζει τη ανατροπή της χαράς και της γιορτής από τη βία του πολέμου, ενώ το μαχαιρωμένο φεγγάρι συμβολίζει τη βία, την απώλεια της ελπίδας και της αθωότητας). ▪ εικόνες: δημιουργούν έντονες, παραστατικές και ζωντανές εικόνες, που στο συγκεκριμένο ποίημα έχουν υπερρεαλιστικό χαρακτήρα και αποδίδουν τη φρίκη του πολέμου και το ανθρώπινο τραύμα («πεθαμένα παιδιά ανέβαιναν ολοένα στον ουρανό», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «το δέσαν και το πέταξαν στη θάλασσα μαχαιρωμένο»). γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εφιαλτικής ατμόσφαιρας και στην ανάδειξη του αντιπολεμικού και ανθρωπιστικού χαρακτήρα του ποιήματος.	
	4. α. Αναγνώριση της ανατροπής του συμβατικού νοήματος της Αποκριάς μέσα από εικόνες πολέμου, θανάτου και καταστροφής. β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο συμβολισμός και υπερρεαλιστικές εικόνες μετατρέπουν τη γιορτή σε εικόνα τρόμου και ανθρώπινης οδύνης. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ανατροπή αυτή ενισχύει το τραγικό και αντιπολεμικό μήνυμα του ποιήματος. δ. Συσχέτιση των ζητημάτων που αναδεικνύονται στο ποίημα (πόλεμος, βία, απώλεια, ανθρώπινος πόνος, ειρήνη) με σύγχρονες εμπόλεμες συγκρούσεις	

	και την ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας. Εισηγήσεις-Ενδεικτικές Δραστηριότητες: 1. Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν σε έγκυρες ψηφιακές πηγές πληροφορίες για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο και παρουσιάζουν πώς το ιστορικό πλαίσιο αντανακλάται στο ποίημα. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο η εμπειρία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου αποτυπώνεται στο έργο άλλων μεταπολεμικών ποιητών και παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους. 3. Διερεύνηση του συμβολισμού βασικών ποιητικών εικόνων («πεθαμένα παιδιά», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «αποκριάτικο φεγγάρι», «μαχαιρωμένο φεγγάρι») και συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν στη δημιουργία της εφιαλτικής ατμόσφαιρας του ποιήματος. 4. Συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο η αντιπαράθεση της γιορτής της Αποκριάς με τις εικόνες του πολέμου ανατρέπει τις προσδοκίες του αναγνώστη και ενισχύει το αντιπολεμικό μήνυμα του ποιήματος.	
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	9
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	2
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ		
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ	
Ένα (1) Διαγώνισμα διάρκειας σαράντα (40΄) λεπτών για κάθε τετράμηνο	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς	
	Τελική εξέταση διάρκειας 135 λεπτών	